

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 2. septembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma
iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 148/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 20. panta trešo un ceturto daļu, 60.² panta trešo daļu un 564. panta septītās daļas trešo teikumu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. un 95. pantam un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3. un 6. pantam, kā arī par spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 20. panta trešajai daļai likumā noteiktajos gadījumos aizstāvja piedalīšanās ir obligāta.

Kriminālprocesa likuma 20. panta ceturtnā daļa noteic: “Ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, nav noslēgusi vienošanos par aizstāvību, bet vēlas aizstāvja piedalīšanos, valsts nodrošina tai aizstāvību un lemj par aizstāvja darba samaksu no valsts līdzekļiem, pilnīgi vai daļēji atbrīvojot personu no tās.”

Kriminālprocesa likuma 60.² panta trešā daļa paredz: “Papildus tiesībām, kas noteiktas šā panta pirmajā daļā, aizturētajam, kā arī aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, kuram piemēro ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ir šādas tiesības:

1) iepazīties ar tiem lietas materiāliem, ar kuriem pamatots ierosinājums piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ciktāl šāda piekļuve neapdraud citu personu pamattiesības, sabiedrības intereses un netraucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanu;

2) pieprasīt, lai par aizturēšanu vai apcietināšanu paziņo viņa tuviniekam, mācību iestādei, darba devējam, kā arī sazināties ar vienu no tiem, ciktāl šāda sazināšanās neapdraud citu personu pamattiesības, sabiedrības intereses un netraucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanai. Ārvalstniekam ir tiesības pieprasīt, lai par aizturēšanu vai apcietināšanu tiktu informēta viņa valsts diplomātiskā vai konsulārā pārstāvniecība, kā arī ar to sazināties;

3) saņemt informāciju par tiesībām uz neatliekamo medicīnisko palīdzību un veselības aprūpi atbilstoši normatīvajiem aktiem;

4) saņemt informāciju par maksimālo stundu vai mēnešu skaitu, uz kādu personai var tikt ierobežota brīvība pirmstiesas procesā.”

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešo teikumu tiesa var pieņemt lēmumu par pārsūdzības termiņa pagarināšanu par 10 dienām kriminālprocesa īpašas sarežģītības un apjoma dēļ.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei un Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2020. gada 26. martā ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2019-15-01 “Par Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešā teikuma un 570. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” (turpmāk – lieta Nr. 2019-15-01). Šajā spriedumā Satversmes tiesa vērtēja Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešā teikuma un 570. panta pirmās daļas kā vienota tiesiskā regulējuma, kurā noteikts kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņš īpaši sarežģītās un apjomīgās lietās, atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2019-15-01 atzina, ka ņemot vērā kasācijas instances tiesas īpašo vietu un lomu kriminālprocesā, likumā noteiktos kasācijas sūdzības satura ierobežojumus, kriminālprocesa ietvaros noteiktās papildu garantijas, kā arī personu tiesību un likumisko interešu līdzsvarošanas principu, Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešais teikums un 570. panta pirmā daļa nosaka pietiekamu laiku kasācijas sūdzības sastādīšanai un iesniegšanai kriminālprocesā un atbilst tiesībām uz aizstāvību. Līdz ar to tiesa nosprieda, ka Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešais teikums un 570. panta pirmā daļa atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja prasījums par Kriminālprocesa 564. panta septītās daļas trešā teikuma atbilstību Satversmes 92. pantam jau ir izvērtēts spriedumā lietā Nr. 2019-15-01. Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis un arī kolēģija nekonstatē tādus būtiskus jaunus apstākļus, kuru dēļ šo prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izprieestu.

Tādējādi pieteikums par Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešā teikuma atbilstību Satversmes 92. pantam iesniegts par jau izprieestu prasījumu.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs saņēmis valsts nodrošināto juridisko palīdzību kriminālprocesā. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka zvērināta advokāte neesot palīdzējusi viņam sagatavot kasācijas sūdzību, un tādēļ Senāts esot atteicies ierosināt kasācijas tiesvedību. Viņš esot arī lūdzis pagarināt kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņu, jo gatavojis to bez zvērināta advokāta palīdzības, taču tiesa lūgumu noraidījusi. Tāpat viņam neesot bijuši pieejami krimināllietas materiāli.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka tādējādi tikušas aizskartas viņam Satversmes 92. pantā un Konvencijas 6. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu un advokāta palīdzību. Tāpat esot pārkāpts Satversmes 95. pantā un Konvencijas 3. pantā ietvertais spīdzināšanas aizliegums, jo Pieteikuma iesniedzējs neesot varējis aizsargāt savas tiesības, kas radījis viņam garīgas ciešanas.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Pieteikumā ir norādīti lietas faktiskie apstākļi, aplūkota Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdēto normu piemērošanu un zvērinātas advokātes rīcību konkrētajā situācijā. Tomēr atbilstoši Satversmē un Satversmes tiesas likumā noteiktajai Satversmes tiesas kompetencei tā nepārvērtē tiesību normu piemērošanas jautājumus un vispārējās jurisdikcijas tiesu nolēmumu tiesiskumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Tāpat Satversmes tiesa nevērtē zvērinātu advokātu darbības tiesiskumu. Tādējādi pieteikumā ietvertie apsvērumi par tiesas rīcību, piemērojot apstrīdētās normas, un zvērinātas advokātes rīcību, sniedzot valsts nodrošināto juridisko palīdzību, nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā. No pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētās normas, nevis to piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu.

Turklāt jāņem vērā, ka starptautiskajos cilvēktiesību līgumos un Satversmē ietvertās pamattiesības Latvijas tiesību sistēmā veido vienotu veselumu. Tādējādi, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, pieteikuma iesniedzējam jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti, jāpamato, ka starptautisko tiesību norma paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punktu un 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01 16.3.1. punktu*). Pieteikumā šāds pamatojums nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums par Kriminālprocesa likuma 20. panta trešās un ceturrtās daļas un 60.² panta trešās daļas atbilstību Satversmes 92. un 95. pantam un Konvencijas 3. un 6. pantam, kā arī Kriminālprocesa likuma 564. panta septītās daļas trešā teikuma atbilstību Satversmes 95. pantam un Konvencijas 3. un 6. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 4. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 148/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš